

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยตามแนวคิดการศึกษาเชิงธรรมชาติวิทยา (Naturalistic inquiry) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเรื่องของชีวิตการเป็นผู้สอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งในด้านการให้ความหมายของการสอนงานแนวทางที่ใช้ในการสอนงานไปจนถึงผลลัพธ์ที่ได้ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จที่เกิดขึ้น หรือปัญหาและอุปสรรคในการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์ที่คัดสรรแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออก ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

สถานที่ศึกษา (Setting)

ผู้วิจัยทำการศึกษาในโรงพยาบาลศูนย์ที่คัดสรรแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออก ซึ่งเป็นโรงพยาบาลในสังกัดของกระทรวงสาธารณสุข ตั้งอยู่ในเขตเมืองที่มีการคมนาคมสะดวกสามารถเข้าถึงได้ง่าย เปิดให้บริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยทุกประเภทตลอด 24 ชั่วโมงนับตั้งแต่ระดับตติยภูมิลงมา รวมทั้งเป็นแหล่งฝึกของบุคลากรทางสาธารณสุขหลายสาขา เช่น แพทย์ พยาบาล เภสัชกร นักกายภาพบำบัด ไปจนถึง นักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ อีกทั้งเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายให้กับจังหวัดใกล้เคียงอีกด้วย มีจำนวนเตียงรับผู้ป่วยทั้งหมด 733 เตียง ประกอบไปด้วยหอผู้ป่วยต่าง ๆ จำนวน 35 หอ มีพยาบาลปฏิบัติงานทั้งหมด 606 คน (สถิติกลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลเมื่อ มีนาคม 2548)

ผู้ให้ข้อมูล (Participants)

ผู้ให้ข้อมูลเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลศูนย์ที่คัดสรรแห่งหนึ่ง ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยพิจารณาจากลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป และทำหน้าที่ในการบริหารงานในหอผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มาจากประสบการณ์ตรงในการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างครบถ้วน ถูกต้องตามสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

2. เป็นผู้ที่มีความยินดีให้ความร่วมมือในการบอกเล่าชีวิตของการเป็นผู้สอนงานของตน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล มีเกณฑ์ในการคัดเลือก 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นระยะเวลาของการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยนั้น ๆ เนื่องจากระยะเวลาของการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กับการสอนงานบุคลากร และลักษณะที่สองเป็นลักษณะของกลุ่มงานที่ปฏิบัติ กล่าวคือแต่ละกลุ่มงานจะมีความหลากหลายของลักษณะงานและจำนวนของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน เช่น กลุ่มงานอายุรกรรมจะมีลักษณะงานที่ซับซ้อนกว่าและมีผู้มารับบริการ รวมทั้งจำนวนของบุคลากรที่ต้องได้รับการสอนงานมากกว่าลักษณะงานของกลุ่มงานศัลยกรรมกระดูก และในการวิจัยครั้งนี้ ได้แยกกลุ่มงานต่าง ๆ ออกเป็น 6 กลุ่ม คือกลุ่มงานศัลยกรรม กลุ่มงานอายุรกรรม กลุ่มงานกุมารเวชกรรม กลุ่มงานสูติกรรม กลุ่มงานศัลยกรรมกระดูก และกลุ่มงานทั่วไป ซึ่งกลุ่มงานทั่วไปนั้นประกอบไปด้วย หอผู้ป่วยแยกโรค หอผู้ป่วยจักษุ-โสต หอผู้ป่วยจิตเวช และหอผู้ป่วยพิเศษทั้งหมด โดยที่ในแต่ละกลุ่มงานจะคัดเลือกจากหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีอายุการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยมากที่สุด 1 ราย อายุการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยกึ่งกลางระหว่างมากที่สุดกับน้อยที่สุด 1 ราย และอายุการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยน้อยที่สุด อีก 1 ราย รวมหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ผู้วิจัยคาดว่าจะเชิญเข้าร่วมวิจัยทั้งหมด 18 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลจากประสบการณ์ด้านการสอนงานของแต่ละบุคคลตามสิ่งที่เกิดขึ้นจริง แต่มีผู้ที่อยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกเพียง 16 คน เนื่องจากกลุ่มงานศัลยกรรมกระดูกมีหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เพิ่งเข้ามารับตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ 3 เดือนอยู่หนึ่งหอผู้ป่วย ซึ่งไม่อยู่ในเกณฑ์การคัดเลือก และกลุ่มงานสูติกรรมที่หัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นหัวหน้างานเฉพาะทางด้วย จึงได้ตัดออกไป และในการทำวิจัยครั้งนี้หัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 2 คน ได้ปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยเนื่องจากมีภาระงานมาก และในที่สุดมีจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 12 คน เพราะข้อมูลมีความอิมตัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย (Streubert & Carpenter, 1999; ศิริพร จิรวัดนกุล, 2546) การเตรียมตัวผู้วิจัยให้มีความพร้อมในการทำวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างถูกต้องตามหลักการจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมตัวผู้วิจัย ขั้นตอนนี้มีความจำเป็นและมีความสำคัญในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ สิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงคือการที่ผู้วิจัยรู้จักตัวเองว่ามีความชำนาญในด้านใดเหมาะสมที่จะเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพมากน้อยเพียงใด เพราะว่าถ้ามีลักษณะที่เข้าได้กับนักวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น ความสามารถในการตั้งข้อสงสัย มีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง มีความละเอียดในการสังเกต และมี

ความชำนาญในการบรรยายให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจ เห็นภาพได้ชัดเจน ก็จะเป็นตัวส่งเสริมให้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้วิจัยจะต้องสามารถฝึกตนให้เป็นผู้ที่นิ่ง รับฟัง และวิเคราะห์ข้อคำถามขณะสัมภาษณ์ เพื่อกระตุ้นความคิดให้ผู้ให้ข้อมูลพูดออกมาให้มากที่สุด (ดารุณี จงอุดมการณ์, 2545) เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการมากที่สุด ดังนั้นจึงมีการเตรียมตัวผู้วิจัยในด้านต่าง ๆ คือ

1.1 การเตรียมความรู้ในด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ที่จะชุดค้น เจาะลึก ลงไปให้ลึกซึ้ง (นิศา ชูโต, 2545) เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง ตรงประเด็น จากนั้นผู้วิจัยจึงนำไปสร้างแนวคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เรื่องการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

1.2 การเตรียมความรู้ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาปรัชญา แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย จรรยาบรรณนักวิจัยตลอดจนวิธีการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาจากตำรา วารสาร สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ และลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพ พร้อมกับฝึกประสบการณ์การสังเกต และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยมีการฝึกประสบการณ์การสัมภาษณ์ และการสังเกต อย่างละ 1 ครั้ง และลงทะเบียนเรียนวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 2 หน่วยกิต

2. แนวคำถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด (ดูภาคผนวก ก) ใช้เพื่อการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเริ่มตั้งแต่ การสร้างแนวคำถามตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย เช่น ช่วยเล่าให้ดิฉันฟังว่า....ในแต่ละวันที่ขึ้นเวรมา.....มีงานอะไรที่ต้องทำบ้าง ปัญหาที่คิดว่าสำคัญในการสอนงานนั้น มีอะไรบ้าง ..แล้วแก้ไขอย่างไร..ต้องการความช่วยเหลือจากใครหรือไม่..มาก – น้อยเพียงใด..เพราะเหตุใด รู้สึกว่าที่สอนมาได้ผลหรือไม่ ถ้าได้ผล ..คิดว่าผลนั้นเกิดจากอะไร .ที่ไม่ได้ผล..คิดว่าอะไรที่ทำให้ไม่ได้ผล...น่าจะอย่างไร จึงจะได้ผล หรือ คำถามที่ว่า เมื่อมีบุคลากรใหม่เข้ามาปฏิบัติงาน ท่านจะอย่างไรที่จะให้เขาทำงานได้ตรงตามเป้าหมายที่มีอยู่ หรือ ท่านทำอย่างไรเมื่องานที่ท่านมอบหมายไป แล้วบุคลากรไม่สามารถทำได้ตามที่กำหนดเป็นต้น

3. แนวทางการสังเกต ประกอบไปด้วยการสังเกตหัวหน้าหอผู้ป่วยในขณะที่ทำการสอนงานให้กับพยาบาลระดับปฏิบัติทั้งในด้านพฤติกรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยขณะสอนงานและปฏิสัมพันธ์ที่ทั้งสองฝ่ายมีต่อกัน (ดูภาคผนวก ข) โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเกตสิ่งเหล่านี้ ในช่วงเช้าจำนวน 5 หอผู้ป่วย คือ หอผู้ป่วยกลุ่มงานอายุรกรรมจำนวน 2 หอผู้ป่วย กลุ่มงานศัลยกรรมจำนวน 2 หอผู้ป่วย กลุ่มงานศัลยกรรมกระดูกจำนวน 1 หอผู้ป่วย ส่วนเหตุผลที่เลือกเวลาเช้าเป็น

ช่วงที่ทำการสังเกตเนื่องจากช่วงเวลานี้จะเป็นเวลาที่หัวหน้าหอผู้ป่วยทำการสอนงานหรือแนะนำเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากปัญหาในงานมากที่สุด ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตในแต่ละหอผู้ป่วย โดยเฉลี่ยนานประมาณ 1 ชั่วโมง ทั้งในเรื่องของการรับเวร –ส่งเวร การประชุมปรึกษาก่อนให้การพยาบาล รวมทั้งการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อชี้แนะการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติงานในเวรนั้น ๆ นอกจากนั้นยังทำการสังเกตพฤติกรรมหรือสัมพันธภาพของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับพยาบาลระดับปฏิบัติที่กำลังได้รับการสอนงานร่วมด้วย รวมไปถึงสภาพแวดล้อมขณะให้การสอนงานมีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ และได้ทำการสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพอย่างไม่เป็นทางการ เกี่ยวกับการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 2 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการได้ถูกต้อง ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เช่น เทปบันทึกเสียง ตลับเทป สมุดจดบันทึกการสังเกต เป็นต้น

การศึกษานำร่อง (Pilot Study) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูลในภาคสนามที่เป็นจริง ด้วยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำไว้มาทดลองสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในการวิจัยจำนวน 3 ราย คือ กลุ่มงานอายุรกรรม 1 ราย กลุ่มงานสูติกรรม 1 ราย กลุ่มงานศัลยกรรม 1 ราย จากนั้น นำคำสัมภาษณ์ดังกล่าวมาถอดเทปและประเมินความชัดเจนของข้อคำถามที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์และความครอบคลุมถึงสิ่งที่ต้องการทราบของข้อคำถามเหล่านั้น แล้วจึงนำผลที่ได้มาปรับข้อคำถามหรือเค้าโครงการสัมภาษณ์ใหม่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อนำแนวคำถามที่ปรับแล้วนี้ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง อย่างไรก็ตามแนวคำถามนี้จะปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วนที่สุด

การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

เนื่องจากผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือของการวิจัยที่ต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพ (Rapport) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจแล้วให้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุดโดยคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นการเก็บรักษาความลับและเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล (วิจิตร ศรีสุพรรณ, 2545) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลที่เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองให้หัวหน้าหอผู้ป่วยทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขั้นตอนและรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์หัวหน้าหอ

ผู้ป่วยในเรื่องการสอนงานภายในหอผู้ป่วยนั้น ๆ หรือการสังเกตการสอนงานที่เกิดขึ้น โดยขอ อนุญาตบันทึกเทปไว้เพื่อความถูกต้องในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยได้อธิบายให้หัวหน้าหอผู้ป่วยทราบถึงสิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย หรือไม่เข้าร่วมก็ได้ และเมื่อเข้าร่วมการวิจัยแล้วก็ยังสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาโดยไม่ มีผลต่อตัวหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่อย่างใด

3. เมื่อหัวหน้าหอผู้ป่วยสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยให้เซ็นใบยินยอมเข้าร่วมวิจัย. (ตัวอย่างในภาคผนวก ค) ก่อนการดำเนินการวิจัย เพื่อปกป้องสิทธิและความลับของผู้ให้ข้อมูล

4. หัวหน้าหอผู้ป่วยสามารถซักถามข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งนี้ได้ตลอดเวลาของการ เข้าร่วมการวิจัย

5. ในระหว่างการสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วยมีสิทธิ์ที่จะปกปิดข้อมูลที่ไม่ต้องการจะเปิดเผยได้

6. หัวหน้าหอผู้ป่วยมีสิทธิ์ที่จะรับรู้ข้อมูล ตลอดจนสามารถตรวจสอบข้อมูลของตนเองที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยได้

7. เมื่อสิ้นสุดการวิจัยผู้วิจัยทำการทำลายเทปและสมุดบันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งหมด ภายหลังการพิมพ์เป็นรูปเล่มเผยแพร่ เป็นเวลา 1 ปี เพื่อไม่ให้มีผลกับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เข้าร่วม การวิจัยครั้งนี้

8. ในการนำเสนอข้อมูลและการเขียนรายงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอโดยรหัส เพื่อเป็นการรักษาความลับของหัวหน้าหอผู้ป่วย และนำเสนอในภาพรวมโดยไม่เฉพาะเจาะจงผู้ใด

การดำเนินการวิจัย

ระยะดำเนินการ

เริ่มตั้งแต่การขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำหนังสือแนะนำตัวจาก คณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลและหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลในโรงพยาบาลที่คัดสรรแห่งนี้ เพื่อชี้แจงรายละเอียดของ วัตถุประสงค์วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย จากนั้น ผู้วิจัยเข้าไป ดำเนินการเก็บข้อมูลในหอผู้ป่วยโดยการเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้า หอผู้ป่วยตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ คือหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง และ ทำหน้าที่ในการบริหารงานในหอผู้ป่วยที่ได้รับผิดชอบนั้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา นานที่สุด 1 ราย ผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งน้อยที่สุด จำนวน 1 ราย และคนสุดท้ายเป็นผู้ที่

ปฏิบัติงานระยะกึ่งกลาง ระหว่างมากที่สุดกับน้อยที่สุดจำนวน 1 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งหมด 6 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มงานอายุรกรรม สัมภาษณ์ได้ 2 คน กลุ่มงานกุมารเวชกรรม สัมภาษณ์ได้ 2 คน เนื่องจากทั้งสองหอผู้ป่วยนี้ หัวหน้าหอผู้ป่วยมีภาระงานมากไม่มีเวลาให้สัมภาษณ์ กลุ่มงานศัลยกรรมสัมภาษณ์ได้จำนวน 3 คน ส่วนกลุ่มงานศัลยกรรมกระดูกและกลุ่มงานทั่วไปสัมภาษณ์ได้หอผู้ป่วยละจำนวน 2 คน และกลุ่มงานสูติกรรมสัมภาษณ์ได้ 1 คน เนื่องจากข้อมูลมีความอึดอัด จึงได้ยุติการสัมภาษณ์ รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 12 คน โดยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างสัมพันธภาพกับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ได้รับการคัดเลือกและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่การแนะนำตนเองในฐานะผู้วิจัยที่ต้องการศึกษาเรื่องการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้วยบุคลิกที่เป็นมิตร และยืดหยุ่นด้านเวลา เพื่อทำให้เกิดการยอมรับตัวผู้วิจัยรวมกับการไม่นึกถึงการเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยของผู้วิจัย และการตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตัวผู้วิจัยในระหว่างการเก็บข้อมูลในหอผู้ป่วย ด้วยความพร้อมและตื่นตัวตลอดเวลา ซึ่งในระยะเริ่มแรกผู้วิจัยได้ทำการพบปะพูดคุยด้วยตนเองอย่างไม่เป็นทางการกับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้างานเฉพาะทางที่รับผิดชอบกลุ่มงานต่างๆ และชี้แจงอย่างไม่เป็นทางการให้หัวหน้าหอผู้ป่วยทราบ และขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ว่าผู้วิจัยเป็นใคร มาทำอะไร เพื่ออะไร และจะเป็นประโยชน์อย่างไร ตลอดจนเหตุผลที่เลือกศึกษาในโรงพยาบาลศูนย์ที่คัดสรรแห่งนี้ แล้วจึงมีจดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลส่งไปถึงกลุ่มการพยาบาลอย่างเป็นทางการในระยะต่อมา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In- depth interview) โดยการใช้เทปบันทึกเสียงที่ตรวจสอบความพร้อมในการใช้งานเรียบร้อยแล้วทำการสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

- 2.1.1 การสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วยโดยใช้แนวคำถามที่เป็นหัวข้อกว้าง ๆ ตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแนวทางในการชักนำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยเล่าประสบการณ์การสอนงานของตนอย่างละเอียด ซึ่งเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันเพื่อเป็นการสื่อความหมายแบบโต้ตอบกันทั้งสองฝ่าย (Two-Way Communication) ให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีพิธีรีตอง ผ่อนคลาย ไม่วิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ โดยเปิดโอกาสให้หัวหน้าหอผู้ป่วยได้สามารถแสดงความรู้สึกอย่างเต็มที่ในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยผสมผสานทักษะต่างๆ เช่น การไม่แสดงความเป็นผู้รู้ แต่ต้องเป็นผู้ที่ต้องการจะเรียนรู้ ให้ความสนใจในสิ่งที่กำลังสนทนา การรับฟังอย่างตั้งใจ สบตา พยักหน้า เพื่อแสดงอาการตอบสนอง การจับประเด็นของการ

ให้ความหมาย และความรู้สึก ทักะการตั้งคำถาม เพื่อให้เกิดความกระจ่างในประเด็นที่กำลังสนทนา และความต่อเนื่องของเรื่องราว ลักษณะการทวนความ หรือ กล่าวซ้ำคำพูด เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูล ล้ำรวจความคิดของตนเองในประเด็นสำคัญ ๆ ให้ลึกซึ้งมากขึ้น ทักะการสะท้อนคำพูด และความรู้สึกเพื่อช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลมองสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้กว้างขึ้น บางตอนค่อย ๆ ชักใช้ไล่เรียง เจาะข้อมูลในระดับลึกหรือกระตุ้นอารมณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เล่าย้อนระลึก (Reflective) เรื่องราวต่าง ๆ ออกมา ตลอดจนทักะการเงียบเพื่อให้เวลาแก่ผู้ให้ข้อมูลในการคิดทบทวนลำดับเหตุการณ์หรือทำความเข้าใจความคิด อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง และเมื่อหัวหน้าหอผู้ป่วยเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอนงานจนครบตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งใช้เวลาสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละคนแตกต่างกัน รวมเวลาที่ใช้ไปตั้งแต่ 35-125 นาที จากนั้นผู้วิจัยจึงยุติการสัมภาษณ์ โดยใช้คำพูดกล่าวขอบคุณ และกล่าวคำอำลาพร้อมทั้งบอกเรื่องการนัดสัมภาษณ์ในครั้งต่อไปถ้าหากข้อมูลยังไม่อิ่มตัว

2.1.2 ผู้วิจัยตรวจสอบการบันทึกเทปภายหลังการสัมภาษณ์ทันทีเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการรวบรวมข้อมูล และในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ พบว่ามีปัญหาในการบันทึกเทปจำนวน 2 ครั้ง ที่เทปมีเสียงรบกวนอยู่ตลอดเวลาในขณะสัมภาษณ์จนไม่สามารถสัมภาษณ์ต่อได้ ตรวจสอบพบว่า ปัญหาอยู่ที่หัวกรอเทปเสียไม่หมุนจึงได้แก้ไขด้วยวิธีการจัดบันทึกการสัมภาษณ์แทน และทำการเปลี่ยนเครื่องบันทึกเทปใหม่ในรายต่อไป

2.2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีที่ใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยการสังเกตปฏิกิริยา สีหน้า ท่าทาง พฤติกรรม การแสดงออกขณะหัวหน้าหอผู้ป่วยขณะทำการสอนงานแก่พยาบาลระดับปฏิบัติ และการสังเกตขณะหัวหน้าหอผู้ป่วยบอกเล่าประสบการณ์ของการสอนงานของเขา ได้แก่

2.2.1 การปฏิบัติงานประจำวันของหัวหน้าหอผู้ป่วยนับตั้งแต่การรับเวร-ส่งเวร การประชุมปรึกษาก่อนและหลังการพยาบาล และการประชุมกลุ่มย่อยเมื่อพบปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการรับเวร-ส่งเวร รวมทั้งการประชุมปรึกษาก่อนให้การพยาบาลด้วย จำนวน 5 หอผู้ป่วย ได้แก่ หอผู้ป่วยกลุ่มงานอายุรกรรม จำนวน 2 หอผู้ป่วย กลุ่มงานศัลยกรรมจำนวน 2 หอผู้ป่วย กลุ่มงานศัลยกรรมกระดูก จำนวน 1 หอผู้ป่วย และมีหอผู้ป่วยหนึ่งได้เห็นการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องของการแก้ไขปัญหาในงาน

2.2.2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับพยาบาลระดับปฏิบัติเพื่อดูโครงสร้างทางสังคมของหอผู้ป่วยและความขัดแย้งที่พบ จากการสังเกตจำนวน 5 หอผู้ป่วย ได้เห็นสัมพันธ์ภาพของหัวหน้าหอผู้ป่วยในระหว่างทำการสอนงานให้กับ

พยาบาลระดับปฏิบัติที่มีทั้งความผ่อนคลาย และความตึงเครียด เช่น จากการสังเกตหอผู้ป่วยแห่งหนึ่ง ขณะที่หัวหน้าหอผู้ป่วยทำการสอนงานได้เห็นสีหน้าของพยาบาลระดับปฏิบัติที่หมกมุ่น นั่งเงียบ ในขณะที่บางคนทำตาเลือนลอย ท่าที่เนือย ๆ ส่วนอีกหอผู้ป่วยหนึ่ง ได้เห็นความผ่อนคลาย สลับกับความตึงเครียดที่พยาบาลระดับปฏิบัติได้แสดงออกมาให้เห็น และอีกหอผู้ป่วยหนึ่งมีแต่ความผ่อนคลาย พูดคุยกันด้วยรอยยิ้ม มีเสียงหัวเราะ และมีบรรยากาศของการเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเสรีและเท่าที่ที่เต็มไปด้วยไมตรีจิตต่อกัน

2.3. การจดบันทึกภาคสนาม (Field note) เป็นการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต โดยบรรยายเรื่องราวประสบการณ์และสิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตจากกิริยาท่าทางของหัวหน้าหอผู้ป่วยขณะให้สัมภาษณ์ เป็นการรับรู้และตีความเหตุการณ์ในขณะนั้น (Rice & Ezzy, 1999 อ้างใน อภียา ทองมงคล, 2545) เช่น ความเงียบ เสียงหัวเราะ เป็นต้น และในการวิจัยครั้งนี้ได้บันทึกถึงสีหน้าของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่แสดงออก บันทึกถึงเสียงหัวเราะในขณะที่ให้สัมภาษณ์ และกิริยาท่าทางที่หัวหน้าหอผู้ป่วยแสดงออกโดยสรุปสั้น ๆ เฉพาะประเด็นสำคัญเพื่อช่วยเตือนความจำและนำมาบันทึกรายละเอียดอีกครั้งในวันนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการบันทึกไว้เป็นส่วน ๆ ส่วนแรกเป็นสิ่งที่มองเห็น เช่น สิ่งแวดล้อม สถานที่ของหอผู้ป่วย เหตุการณ์เกี่ยวกับการสอนของหัวหน้าหอผู้ป่วย คำพูดที่หัวหน้าหอผู้ป่วยพูดกับผู้ที่ได้รับการสอน ส่วนที่สอง เป็นการตีความเบื้องต้นที่สะท้อนความคิด มุมมองของสิ่งที่พบ เช่น ลักษณะที่พยาบาลระดับปฏิบัติแสดงความสนใจหรือไม่สนใจในสิ่งที่หัวหน้าหอผู้ป่วยสอน และส่วนที่สามเป็นการบันทึกความรู้สึกส่วนตัวต่อการเก็บข้อมูลครั้งนั้น จากนั้นนำมาเก็บไว้ในบันทึกของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย

นอกจากนั้น ยังมีการจดบันทึกข้อมูลทันทีเพื่อป้องกันการสับสนของข้อมูลก่อนที่จะรวบรวมข้อมูลของหัวหน้าหอผู้ป่วยรายต่อไปแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาบันทึกรายละเอียดภายหลัง โดยเฉพาะประเด็นสำคัญที่ค้นพบ พร้อมทั้งเวลา สถานที่ สีหน้าท่าทาง ลักษณะคำพูด พฤติกรรมการแสดงออก ของผู้ให้ข้อมูลตามความเป็นจริงโดยไม่มีการตีความ

2.4. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 2 ราย รายแรกเป็นการบันทึกเกี่ยวกับการมอบหมายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่หอผู้ป่วยนั้น บันทึกรายชื่อผู้ปฏิบัติงานที่ต้องดูแลผู้ป่วยตามเตียงต่าง ๆ ในสมุดนั้นมีการกำหนดให้พยาบาลดูแลผู้ป่วยประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามระดับของประเภทผู้ป่วยที่ต้องการการดูแล โดยที่หัวหน้าหอผู้ป่วยได้นำสมุดนี้เป็นเกณฑ์ในการสอนเรื่องการแยกประเภทของผู้ป่วยและแนวทางการให้การพยาบาลผู้ป่วยในความรับผิดชอบให้กับพยาบาลในระดับปฏิบัติ ส่วนรายชื่อ 2 ได้ศึกษาถึงสมุดรายงานการประชุมประจำเดือนของหอผู้ป่วยอีกแห่งหนึ่งที่มีการประชุมเรื่องการ

พัฒนาคุณภาพต่าง ๆ มีทั้งเรื่องแจ้งให้ทราบ การแก้ไขปัญหาในงาน การติดตามและดำเนินงานต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังศึกษาถึงแผนการพัฒนาศักยภาพตามแผนของโรงพยาบาล ซึ่งมีทั้งแผนพัฒนาศักยภาพใหม่ และแผนการพัฒนาศักยภาพเก่าตามความรู้และทักษะที่เป็นส่วนขาด

จะเห็นได้ว่า การวิจัยที่มีคุณภาพนั้นต้องมีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ทั้งในด้านของตัวนักวิจัยและการนำเสนอรายงาน นับตั้งแต่ความเป็นเหตุเป็นผลของตัวนักวิจัยที่จะเลือกวิธีการศึกษา การเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนความเข้มข้นของเนื้อหาที่เป็นผลจากการวิจัย รวมไปถึงความซื่อสัตย์ในการทำวิจัยโดยอาศัยวิธีการที่ยึดหยุ่นและจริงจัง อ่อนไหวไปตามบริบทที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยในที่มีหน้าที่มีการเก็บข้อมูลรวมทั้งการวิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูลรวมไปในกระบวนการเดียวกัน โดยมีการตีความถึงความรู้สึกนึกคิด ๆ ภายในตัวตนของหัวหน้าหอผู้ป่วยและติดตามต่อเนื่องประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนตลอดจนการวิเคราะห์ตนเองด้านความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล การปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีการเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง การเก็บข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลปฏิบัติในการสอนงานพร้อมกับการบันทึกเพื่อป้องกันการลืมการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลรายวัน

หลังการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการจดบันทึกภาคสนามเสร็จสิ้นในแต่ละวันแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการบันทึกอย่างละเอียดอีกครั้งโดยการถอดเทปชนิดคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค พร้อมกับการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การบันทึกภาคสนาม และการบันทึกช่วยเตือนความจำที่ใช้บันทึกคำถามหรือความคิดที่ผุดขึ้นมา และคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมาเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลให้มีความชัดเจนมากขึ้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม

เป็นการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการจดบันทึกภาคสนามมาสรุปเนื้อหาโดยการดึงข้อความที่สำคัญ ๆ ออกมา

2.1 เมื่อได้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ฟังเทปเพื่อตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้นก่อนว่าเทปที่สัมภาษณ์มานั้นมีความสมบูรณ์เพียงใด และเนื้อหาที่ได้ครบถ้วนตรงตามที่ต้องการหรือไม่ จากนั้นถอดเทปออกมาชนิดคำต่อคำ ประโยคต่อประโยคแล้วอ่านข้อมูลที่ได้ออกมา

ร่วมกับการฟังเทปอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลจากเทป และสุดท้ายอ่านข้อมูลอีกครั้งเพื่อทำความเข้าใจในภาพรวม

2.2 ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ข้อความที่เกี่ยวข้องกับคำถามการวิจัยเพื่อดึงข้อความหรือประโยคที่จะนำมาตอบคำถามการวิจัย

2.3 ผู้วิจัยให้รหัสข้อความที่ค้นพบ โดยการให้รหัสเบื้องต้นแก่ข้อความที่เป็นคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลและอ่านซ้ำอีกครั้งในรอบสัปดาห์ เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ในการให้ข้อมูลแต่ละครั้ง จากนั้นนำรหัสไปแยกบันทึกไว้ในแฟ้ม โดยเก็บรวบรวมข้อความภายใต้รหัสเดียวกันของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนไว้ด้วยกัน

2.4 ผู้วิจัยสรุปความคิดรวบยอดที่ได้จากการเก็บข้อมูลแต่ละครั้งที่ทำการให้รหัส เพื่อให้เกิดความคิดต่อเนื่องที่เกิดจากข้อมูลที่ได้มาและปรับเปลี่ยนทิศทางการเก็บข้อมูลครั้งต่อไปว่าจะเก็บเพิ่มจากผู้ใด ทั้งนี้ได้นำบันทึกผลสะท้อนคิด อารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว (Self reflection) ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเก็บข้อมูลมาประกอบการสรุปข้อมูลด้วย

2.5 ผู้วิจัยอ่านทบทวนข้อความในแฟ้มรหัสเบื้องต้นแต่ละแฟ้มอีกครั้งเพื่อนำรหัสมาจัดกลุ่ม

2.6 นำรหัสที่รวบรวมไว้มาสรุปเนื้อหา ทั้งที่เป็นในทางเดียวกันและตรงข้ามกัน แล้วนำมาเสนอในเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายเรื่องชีวิตการเป็นผู้สอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่คัดสรรแห่งนี้ เมื่อข้อมูลที่ได้มีความอึดอัดหมายถึงไม่มีข้อมูลเกิดขึ้นมาใหม่อีก ก็ทำการแก้ไข เรียบเรียง ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และจึงนำมาเขียนเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ความน่าเชื่อถือในคุณค่าของงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Trustworthiness of the Qualitative Research)

เนื่องจากมาตรฐานของงานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องแสดงให้เห็นว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใดและการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นการบรรยายรายละเอียดมากกว่าข้อมูลที่เป็นตัวเลข ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าผลลัพธ์หรือข้อมูลที่ได้นั้นมีความถูกต้องและตรงตามความเป็นจริง มีความคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดทั้งกระบวนการของการวิจัย ด้วยเหตุนี้ ตัวนักวิจัยที่ถือเป็นเครื่องมือหลักจึงเป็นผู้ให้รายละเอียดที่ลึกซึ้ง ด้วยความอดทน มีวิธีการที่ยืดหยุ่นและจริงจังแต่อ่อนไหวไปตามบริบทนั้น ๆ (นิศา ชูโต, 2546; ศิริพร จิรวัดมนกุล, 2546 ; สุภางค์ จันทวานิช, 2539; วิจิตร ศรีสุพรรณ, 2546; วาทีณี บุญชะลิกษ์, 2531) เพื่อก่อให้เกิดความเชื่อถือและไว้วางใจในคุณภาพของงานวิจัย ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) หมายถึง การสร้างความเชื่อมั่นว่าข้อมูลและการตีความของผู้วิจัยมีความสอดคล้องต้องกัน โดยตรวจสอบความเชื่อมั่น ดังนี้

1.1. การเข้าไปสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับหัวหน้าหอผู้ป่วย มีการกล่าวแนะนำตนเองว่าเป็นผู้วิจัยที่ต้องการมาขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตการเป็นผู้สอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย แม้ว่าผู้วิจัยจะเป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ที่คัดสรรแห่งนี้ก็ตาม แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องไม่มีการบิดเบือน จึงต้องแนะนำตัวเองว่าขณะนี้ผู้วิจัยอยู่ในสถานะของการเป็นผู้วิจัยมิใช่หัวหน้าหอผู้ป่วย

1.2. การบันทึกภาคสนาม ได้กระทำทันทีที่สัมภาษณ์หรือสังเกตเสร็จหรือภายใน 24 ชั่วโมงเพื่อป้องกันการหลงลืมข้อมูล รวมทั้งนำเอาสิ่งที่เกิดจากการสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้วิจัยที่มีต่อเหตุการณ์ที่ประสบ ไม่ว่าจากเรื่องราวที่ได้ยินหรือสิ่งที่สังเกตได้มาเป็นข้อมูลด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นกลางมากที่สุด

1.3. การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้การตรวจแบบสามเส้า (Triangulation) โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการจดบันทึกภาคสนาม ข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นคำต่อคำ วลีต่อวลี ประโยคต่อประโยค โดยไม่นำความคิดเห็นของผู้วิจัยเข้ามารวมด้วยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความลำเอียง รวมทั้งการตรวจสอบเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. การนำข้อมูลไปใช้ (Transferability) หรือการถ่ายโอนผลการวิจัย เป็นการเชื่อมโยงส่งต่อหรือนำผลการวิจัยด้านการสอนงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยไปใช้ในการอธิบายในกลุ่มผู้มีประสบการณ์ที่คล้ายกันกับโรงพยาบาลแห่งนี้ในบริบทอื่นหรือกลุ่มอื่น โดยผู้วิจัยเขียนรายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติอย่างละเอียด ชัดเจน (Thick Description) เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจหรือเห็นภาพ ขั้นตอนและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจนสามารถปฏิบัติตามแนวทางนั้นได้ ในที่นี้ ผู้วิจัยได้บอกขั้นตอนทั้งในด้านการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sample) การบรรยายคุณลักษณะของสถานที่ศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะข้อคำถามปลายเปิดที่ใช้ในการสัมภาษณ์ที่ผ่านการศึกษานำร่องมาแล้วและการตัดสินใจต่าง ๆ ขณะดำเนินการวิจัย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีการบันทึกการสะท้อนคิดเพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยพยายามขจัดความลำเอียงในทุกขั้นตอน

3. ความไว้วางใจได้ (Dependability) เป็นการประเมินความคงเส้นคงวาของการวิจัยเชิงคุณภาพ และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีการบันทึกทุก ๆ ขั้นตอนของการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสะท้อนคิดไว้อย่างชัดเจน เมื่อผู้วิจัยอีกกลุ่ม

ตรวจสอบเรื่องราวหรือเหตุการณ์ตัดสินใจในเอกสารที่ผู้วิจัยบันทึกไว้ จะได้ผลการวิเคราะห์ที่ชัดเจน เหมือนกัน ไม่ขัดแย้งกัน และการดำเนินการสอบสวนข้อมูลอยู่ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดทุกขั้นตอน ซึ่งเปรียบเสมือนผู้วิจัยอีกกลุ่มหนึ่งที่ตรวจสอบเช่นกันซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลการศึกษาที่มีความคงเส้นคงวา

4. การยืนยันข้อมูล (Confirmability) เป็นการวัดความเป็นกลางหรือการไม่ลำเอียงเพื่อยืนยันผลที่ได้จากข้อมูล ซึ่งการยืนยันความเป็นจริงจะเกิดขึ้นได้การวิจัยต้องมีขั้นตอนความน่าเชื่อถือ ดังนั้นการอธิบายรายละเอียดของการได้มาของข้อมูลต่าง ๆ ด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า ทั้งการตรวจสอบแนวคิด การบันทึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกภาคสนาม การบันทึกการสะท้อนคิดประจำวัน รวมทั้งการตรวจสอบแนวคิดร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นการยืนยันว่าการทำวิจัยในครั้งนี้ได้กระทำโดยพยายามขจัดความลำเอียงให้มากที่สุด และการเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ผู้วิจัยจะใช้วิธีการยืนยันข้อมูลโดยการยกตัวอย่างข้อมูลจริงที่รวบรวมได้ประกอบการรายงานด้วย เพื่อยืนยันว่าข้อสรุปต่าง ๆ ในผลการวิจัยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลจริงมิได้เกิดจากความลำเอียงของผู้วิจัย